

ניקס (מיתולוגיה)

מתוך ויקיפדיה, האנציקלופדיה החופשית

ניקס (ביוונית: Νύξ) היא אלת הלילה הקדומה במיתולוגיה היוונית. היא לרוב מתוארת כאחת משני האלים הקדומים ביותר (לצד כאוס) ולפעמים אף כאלה הראשונה. ניקס מתוארת כאחת הישויות החזקות ביותר מבין האלים היוונים, אם לא החזקה ביותר, ועל פי סיפור אפילו זאוס פחד מפניה.

ניקס, ציור מאת William-Adolphe Bouguereau

תוכן עניינים

- 1 ניקס על פי הסיודוס
- 2 ניקס על פי הומרוס
- 3 ניקס בשירה האורפאית
- 4 ניקס בטקסטים יוונים נוספים
- 5 פולחן ניקס
- 6 ניקס מחוץ ליוון
- 7 השפעות בתרבות הפופולרית
- 8 קישורים חיצוניים

ניקס על פי הסיודוס

בתיאוגוניה מאת הסיודוס נולדה אלת הלילה מתוך כאוס. היו לה צאצאים רבים. עם אחיה ארבוס היא הביאה לעולם את אתר - האטמוספירה ואת המרה - היום.

בהמשך ילדה ניקס, ללא אב, את מומוס - "אשמה", פונוס - "עמל", מורוס - "גורל", תנטוס - "מוות", היפנוס - "שינה", האונאירוי - "שבט החלומות", ההספרידות, הקריות, המוירה - הגורלות, נמסיס, אפטה - "תעתוע", פילוטס - "ידידות", גרס - "גיל", ואריס - "מאבק".

בתיאורו את טרטרס, הסיודוס טוען כי המרה, "יום", כעת אחותה של ניקס ולא בתה, עזבה את טרטרס בדיוק כשניקס נכנסה אליו; כשהמרה חזרה, ניקס עזבה. זהו שיקוף התאור של "רטרי" ("לילה") בריג ודה, על פיו היא משתפת פעולה תוך מתיחות עם אחותה "אושס" ("שחר").

ניקס על פי הומרוס

בספר הארבעה עשר של האיליאדה של הומרוס מובא ציטוט מפי היפנוס המזכיר להרה חסד ישן שביצע עבורה, לאחר שהיא מבקשת ממנו להרדים את זאוס. הוא כבר הרדים בעבר את זאוס בהוראת הרה, דבר שאפשר להרה להטיל ביש מזל על הרקולס (שחזר בהפלגה מטרויה של לאומדון). זאוס זעם והתכוון להשליך את היפנוס לים, אך הוא ברח בבהלה אל ניקס, אמו. היפנוס מוסיף ומספר כי זאוס, שלא רצה להרגיז את ניקס ופחד ממנה, הותיר את זעמו במפרץ וכך ניצל היפנוס מחרון אפו של זאוס.

ניקס בשירה האורפאית

מקום נרחב יותר שמור לניקס בכמה קטעי שירה המיוחסים לאורפיאוס, בהם הלילה ולא הכאוס, הוא העיקרון הראשון. ניקס מצויה במערה או אדיטון ומוסרת אורקלים. כרונוס הכבול בפנים, ישן ושיכור מדבש, חולם ומתנבא. מחוץ למערה, אדרסטה,

מקישה במצלתיים ומכה בתוף, מרקידה את היקום כולו בריקוד אקסטטי לקצב שירתה של ניקס.

ניקס בטקסטים יווניים נוספים

ניקס היא העיקרון הראשון גם בשיר המקהלה הפותח את המחזה "ציפורים" של אריסטופאנס שההשראה לו כנראה אורפאית. כאן היא גם אמו של ארוס. בכתבים אחרים היא אמו של כארון (בנו של ארבוס) ושל פתונוס ("קנאה").

נושא מערתה של ניקס או ביתה שמעבר לאוקיינוס (על פי הסיודוס), או בקצה היקום (על פי אורפיאוס) מהדהד בפואמה הפילוסופית של פרמנידס. החוקר ולטר ברקט מניח (ללא אישוש לכך) כי בית האלה אליו מוסע הפילוסוף הוא ארמונה של ניקס.

פולחן ניקס

פולחן ניקס היה נדיר; על פי פאוסניאס היה לה אורקל באקרופוליס במגרה. שכיחה יותר הייתה התגנבותה לפולחנים אחרים. כך למשל היה פסל שנקרא "לילה" במקדש ארטמיס באפסוס. לספרטנים היה פולחן של שינה ומוות שנולדו כתאומים ואמם הייתה ניקס. למספר אלים היה תואר פולחני המורכב מצרוף הכולל את ניקס, ביניהם דיוניסוס שכונה "ניקטליוס" - "לילה", ואפרודיטה שכונתה "פילופניקס" - "אוהבת מלוא הלילה".

ניקס מחוץ ליוון

במיתולוגיה הרומית ניקס נקראת "נוקס".

ב-21 ביוני 2006 האיגוד האסטרונומי הבינלאומי קרא בשם ניקס לירח של פלוטו שהתגלה לאחרונה (S/2005 P 2). שמו של הירח מאות Nix ולא Nyx על מנת לא לבלבל עם אסטרואיד "Nyx 3908".

השפעות בתרבות הפופולרית

- במשחק המחשב EVE Online קיימת קבוצת ספינות הקרויה על שם ניקס.
- ניקס היא דמות בסדרה הבידיונית "The Incarnations of Immortality" של פיירס אנתוני.
- ניקס היא דמות במשחק הווידאו היפני "פרסונה 3".
- ניקס היא דמות במשחק "Resident Evil Outbreak: File 2".
- ניקס היא אלת הלילה והערפדים בספר "בית הלילה".

קישורים חיצוניים

מיזמי קרן ויקימדיה

תמונות ומדיה בוויקישיתוף: **ניקס**

אלים קדומים במיתולוגיה היוונית

כאוס • אתר • גאיה • אורנוס • ארוס • ארבוס • **ניקס** • אופיאון

קטגוריה: אלים יווניים קדומים

- שונה לאחרונה ב־13:44, 5 במאי 2014. (ציטוט)
- הטקסט מוגש בכפוף לרישיון CC ייחוס-שיתוף זהה 3.0; פרטי הרישוי של התמונות מופיעים בעמודי התמונות. ראו

תנאי שימוש לפרטים נוספים.

Nyx

From Wikipedia, the free encyclopedia

Nyx (Greek: Νύξ, "Night")^[1] – Roman (in Latin): **Nox** – is the Greek goddess (or personification) of the night. A shadowy figure, Nyx stood at or near the beginning of creation, and was the mother of other personified deities such as Hypnos (Sleep) and Thanatos (Death). Her appearances are sparse in surviving mythology, but reveal her as a figure of such exceptional power and beauty, that she is feared by Zeus himself. She is found in the shadows of the world and only ever seen in glimpses.

Contents

- 1 Mythology and literature
 - 1.1 Hesiod
 - 1.2 Homer
 - 1.3 Others
- 2 Nyx in society
 - 2.1 Cults
 - 2.2 Astronomy
- 3 Notes
- 4 External links

Mythology and literature

Hesiod

In Hesiod's *Theogony*, Nyx is born of Chaos.^[2] With Erebus (Darkness), Nyx gives birth to Aether (Brightness) and Hemera (Day).^[3] Later, on her own, Nyx gives birth to Moros (Doom, Destiny), Ker (Fate, Destruction, Death), Thanatos (Death), Hypnos (Sleep), the Oneiroi (Dreams), Momus (Blame), Oizys (Woe, Pain, Distress), the Hesperides (Evening, Sunset), the Moirai (Fates), the Keres, Nemesis (Indignation, Retribution), Apatē (Deceit), Philotes (Friendship, Love), Geras (Old Age), and Eris (Strife).^[4]

In his description of Tartarus, Hesiod locates there the home of Nyx,^[5] and the homes of her children Hypnos and Thanatos.^[6] Hesiod says further that Hemera (Day), who is Nyx's daughter, left Tartarus just as Nyx entered it; continuing cyclicly, when Hemera returned, Nyx left.^[7] This mirrors the portrayal of Ratri (night) in the Rigveda, where she works in close cooperation but also tension with her sister Ushas (dawn).

Nyx

Primordial goddess of the night

La Nuit by William-Adolphe Bouguereau (1883)

Consort	Erebus
Parents	Chaos
Siblings	Erebus, Gaia, Tartarus
Children	Aether, Hemera, Moros, Apatē, Nemesis, the Keres, the Moirai, the Hesperides, Oizys, Momus, the Oneiroi, Hypnos, Thanatos, Philotes, Geras, Eris, Charon
Roman equivalent	Nox

Roman-era bronze statuette of Nyx *velificans* or Selene (Getty Villa)

Homer

At *Iliad* 14.249–61, Hypnos, the minor deity of sleep, reminds Hera of an old favor after she asks him to put Zeus to sleep. He had once before put Zeus to sleep at the bidding of Hera, allowing her to cause Heracles (who was returning by sea from Laomedon's Troy) great misfortune. Zeus was furious and would have smitten Hypnos into the sea if he had not fled to Nyx, his mother, in fear. Homer goes on to say that Zeus, fearing to anger Nyx, held his fury at bay and in this way Hypnos escaped the wrath of Zeus by appealing to his powerful mother. He disturbed Zeus only a few times after that always fearing Zeus and running back to his mother Nyx, who would have confronted Zeus with a maternal fury.

Others

Nyx took on an even more important role in several fragmentary poems attributed to Orpheus. In them, Nyx, rather than Chaos, is the first principle from which all creation emerges. Nyx occupies a cave or adyton, in which she gives oracles. Cronus – who is chained within, asleep and drunk on honey – dreams and prophesies. Outside the cave, Adrasteia clashes cymbals and beats upon her tympanon, moving the entire universe in an ecstatic dance to the rhythm of

Nyx's chanting. Phanes – the strange, monstrous, hermaphrodite Orphic demiurge – was the child or father of Nyx. Nyx is also the first principle in the opening chorus of Aristophanes' *The Birds*, which may be Orphic in inspiration. Here she is also the mother of Eros.

The theme of Nyx's cave or mansion, beyond the ocean (as in Hesiod) or somewhere at the edge of the cosmos (as in later Orphism) may be echoed in the philosophical poem of Parmenides. The classical scholar Walter Burkert has speculated that the house of the goddess to which the philosopher is transported is the palace of Nyx; this hypothesis, however, must remain tentative.

For other mythical aspects connected with Nyx, see Chaos (cosmogony) and Cosmogony and cosmology.

Nyx in society

Cults

In Greece, Nyx was only rarely the focus of cults. According to Pausanias, she had an oracle on the acropolis at Megara.^[8]

More often, Nyx lurked in the background of other cults. Thus there was a statue called "Nyx" in the Temple of Artemis at Ephesus.^[9] The Spartans had a cult of Sleep and Death, conceived of as twins.^[10] Cult titles composed of compounds of *nyx-* are attested for several deities, most notably Dionysus *Nyktelios* "nocturnal"^[11] and Aphrodite *Philopannyx* "who loves the whole night".^[12]

Astronomy

In 1997, the International Astronomical Union approved the name Nyx for a mons (mountain/peak) feature on the planet Venus. Nyx Mons is located at latitude 30° North and longitude 48.5° East on the Venusian surface.

Its diameter is 875 km.

On June 21, 2006, the International Astronomical Union renamed one of Pluto's recently discovered moons (S/2005 P 2) to Nix, in honor of Nyx. The name was spelled with an "i" instead of a "y", to avoid conflict with the asteroid 3908 Nyx.

Notes

- ↑ νύξ (<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus:text:1999.04.0057:entry=nu/c>). Liddell, Henry George; Scott, Robert; *A Greek–English Lexicon* at the Perseus Project.
- ↑ Hesiod, *Theogony* 123 (<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Hes.+Th.+123>).
- ↑ Hesiod, *Theogony* 124–125 (<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Hes.+Th.+124>); Gantz, p. 4.
- ↑ Hesiod, *Theogony* 212–225 (<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Hes.+Th.+212>); Gantz, pp. 4–5.
- ↑ Hesiod, *Theogony* 744–745 (<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Hes.+Th.+744>).
- ↑ Hesiod, *Theogony* 758–759 (<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Hes.+Th.+758>).
- ↑ Hesiod, *Theogony* 746–750 (<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Hes.+Th.+746>).
- ↑ Pausanias 1.40.1).
- ↑ Pausanias, 10.38.6 (<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Paus.%2010.38.6&lang=original>), trans. Jones and Ormerod, 1918, from perseus.org.
- ↑ Pausanias 3.18.1.
- ↑ Pausanias 1.40.6)
- ↑ Orphic Hymn 55.

References

- Aristophanes, *The Birds*
- Gantz, *Early Greek Myth: A Guide to Literary and Artistic Sources*, Johns Hopkins University Press, 1996, Two volumes: ISBN 978-0-8018-5360-9 (Vol. 1), ISBN 978-0-8018-5362-3 (Vol. 2).
- Grimal, Pierre, *The Dictionary of Classical Mythology* (http://books.google.com/books?id=iOx6de8LUNAC&printsec=frontcover&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false), Wiley-Blackwell, 1996, ISBN 978-0-631-20102-1. "Nyx" p. 314 (http://books.google.com/books?id=iOx6de8LUNAC&printsec=frontcover&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&

Nyx, as represented in the 10th-century Paris Psalter at the side of the Prophet Isaiah

q=Nyx&f=false)

- Hesiod, *Theogony*, in *The Homeric Hymns and Homerica with an English Translation by Hugh G. Evelyn-White*, Cambridge, MA., Harvard University Press; London, William Heinemann Ltd. 1914.
- Otto Kern ed., *Orphicorum Fragmenta*.
- Pausanias, *Descriptions of Greece*.
- Simmons, *Olympos*.
- Smith, William; *Dictionary of Greek and Roman Biography and Mythology*, London (1873). "Nyx" (<http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.04.0104%3Aalphabetic+letter%3DN%3Aentry+group%3D13%3Aentry%3Dnyx-bio-1>)

External links

 Media related to Nyx at Wikimedia Commons

- "Nyx" from Theoi.com (<http://www.theoi.com/Protogenos/Nyx.html>)

Retrieved from "http://en.wikipedia.org/w/index.php?title=Nyx&oldid=628858534"

Categories: Greek goddesses | Night goddesses | Underworld goddesses | Greek mythology | Classical oracles | Oracular goddesses

-
- This page was last modified on 9 October 2014 at 00:09.
 - Text is available under the Creative Commons Attribution-ShareAlike License; additional terms may apply. By using this site, you agree to the Terms of Use and Privacy Policy. Wikipedia® is a registered trademark of the Wikimedia Foundation, Inc., a non-profit organization.